

Správanie hovädzieho dobytka

Pôvodný biotop

- otvorené priestory
- riedke lesy

Pratur (tur divý, auroch) - *Bos primigenius*

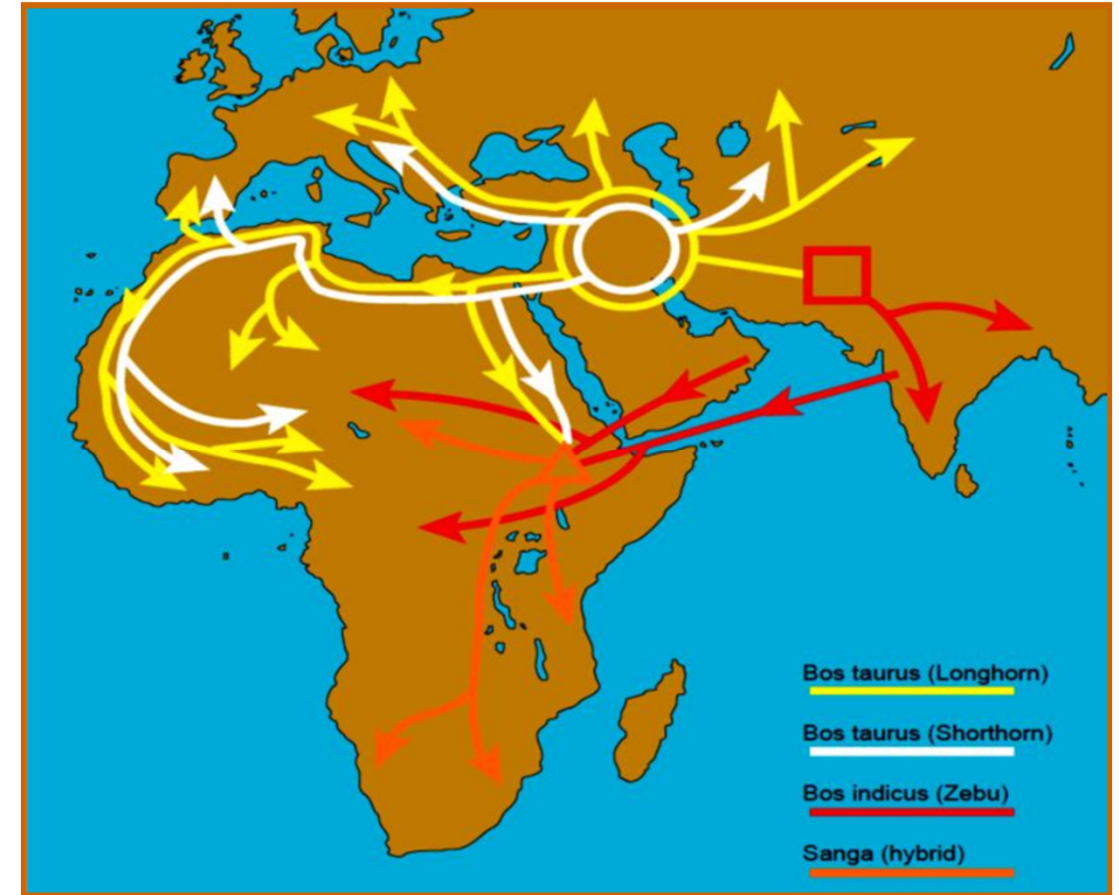

Zdroj: <http://www.payer.de/entwicklung/entw081.htm>

Heck cattle

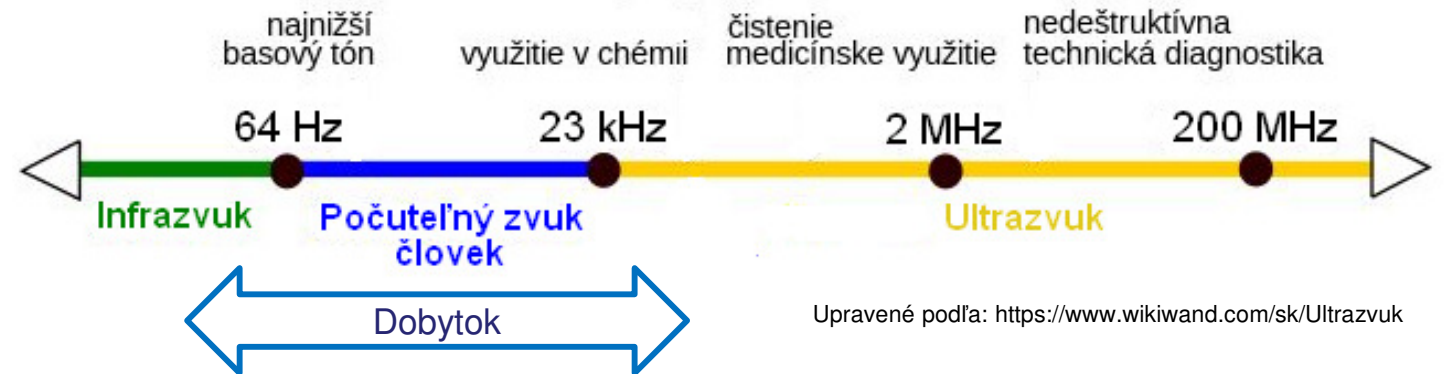

Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Abbildz%C3%BCchtung_des_Auerochsen_Wildpark_Rheing%C3%B6heim.JPG

Zdroj: https://www.researchgate.net/figure/Domestication-origin-routes-and-scattering-of-cattle-in-Africa-MacHugh-1996_fig1_292138919

Zmyslové orgány - sluch

Vnímanie výborné, 23 Hz – 35 kHz.

Najlepší sluch v oblasti 8000 Hz.

Smerová presnosť len 30°.

Rozoznáva príjemné zvuky.

Zmyslové orgány – čuch

Podľa pachu identifikuje jedince alebo potravu.

Flémovanie.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Col_de_la_Core_Flehmen-Taureau_15082018_2.jpg

Zmyslové orgány – chuť

25 000 – 35 000 chuťových pohárikov.
Rozoznáva všetky 4 základné chute.
Uprednostňuje sladkú a kyslú.

Zmyslové orgány - hmat

Celý povrch tela.

Vníma hmyz na povrchu tela.

Prostriedok komunikácie v sociálnom, sexuálnom aj materinskom správaní.

Masáž vemena – oxytocín.

Škrabanie na hlave medzi ušami alebo na spodnej strane krku dobytok upokojuje.

Zmyslové orgány - zrak

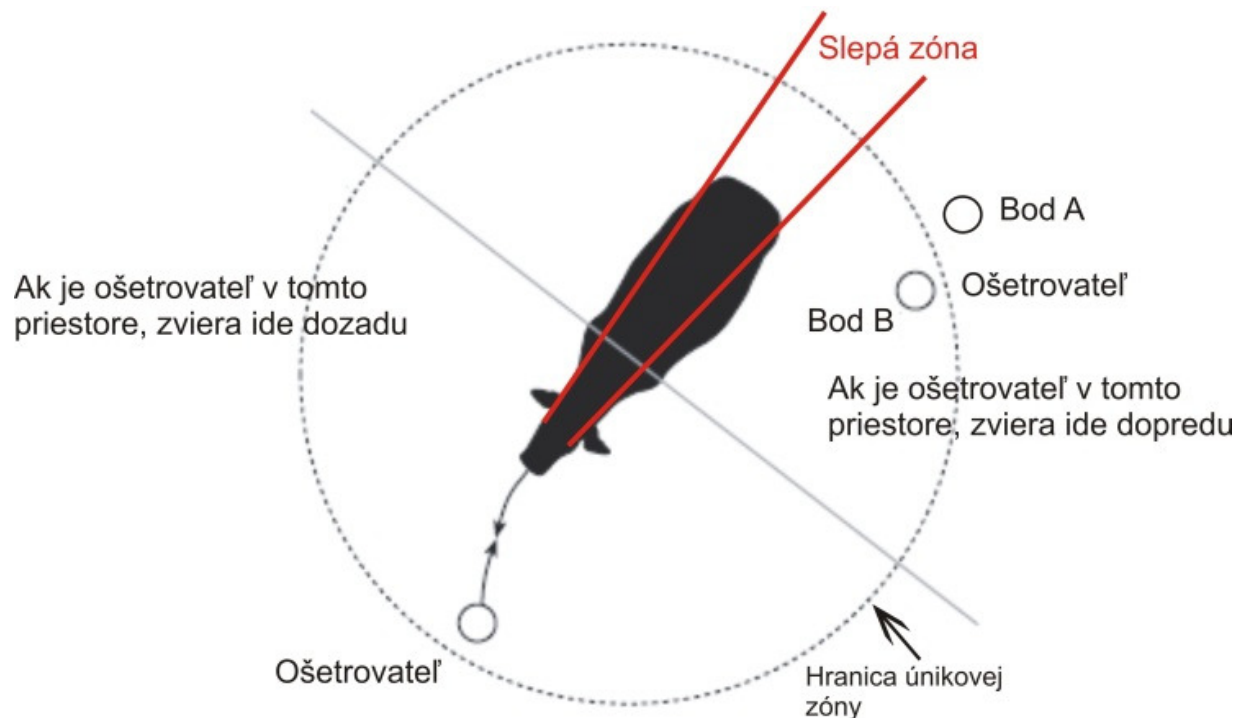
Zorné pole $\approx 300^\circ \approx 60^\circ$.

Ďalekozraký (?).

Dobre rozoznáva žltú, oranžovú a červenú.

Zelenú, modrú a sivú farbu rozoznáva horšie.

Na sivom pozadí nerozoznáva modrú.

Spôsob života

- spoločenské zvierá, staršie samce samotári
- zloženie stáda – skupina asi 20 kusov
  1. skupina samíc (10 ks) + mláďatá + mladé samce
  2. skupina mladých samcov (3 ks)
  3. zmiešaná skupina – počas ruje
- denný režim – mení sa počas roka, podľa podmienok pastvy
- príjem potravy – pastva, trávy byliny, lístie

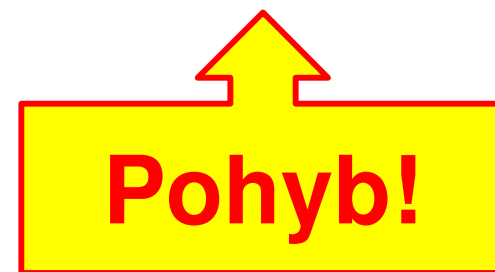
Denný režim dojnic

Pastva, všetky ročné obdobia

% podiel	Jar	Leto	Jeseň	Zima
Pasenie	41	41	48	32
Pitie	2	2	2	2
Ležanie	31	29	30	10
Pohyb	7	7	6	13
Státie	20	22	15	43

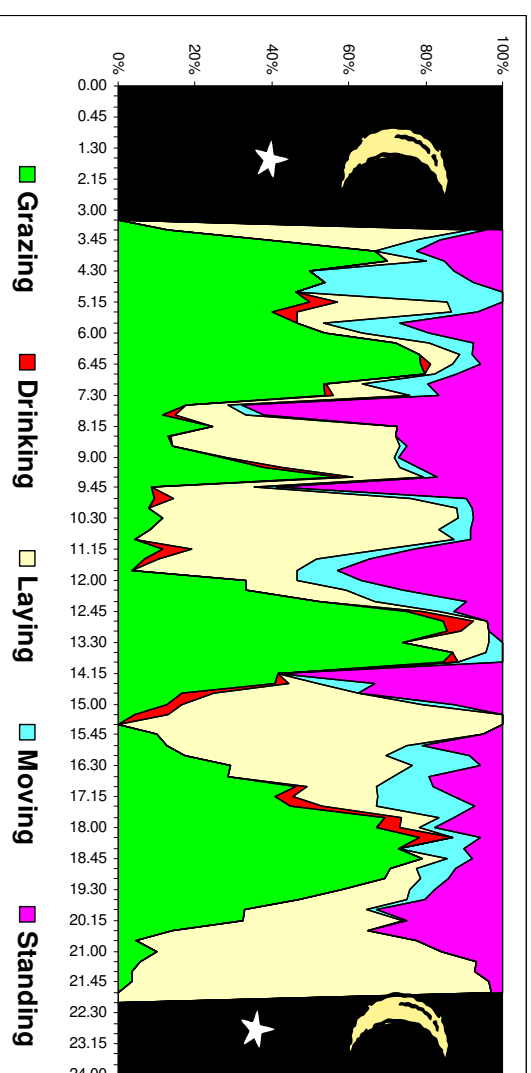
Ustajnenie

% podiel	Voľné ustajnenie	Väzné ustajnenie
Žranie	23	38
Prežúvanie	26	30
Ležanie	45	35
Pohyb	3	0
Státie	55	65

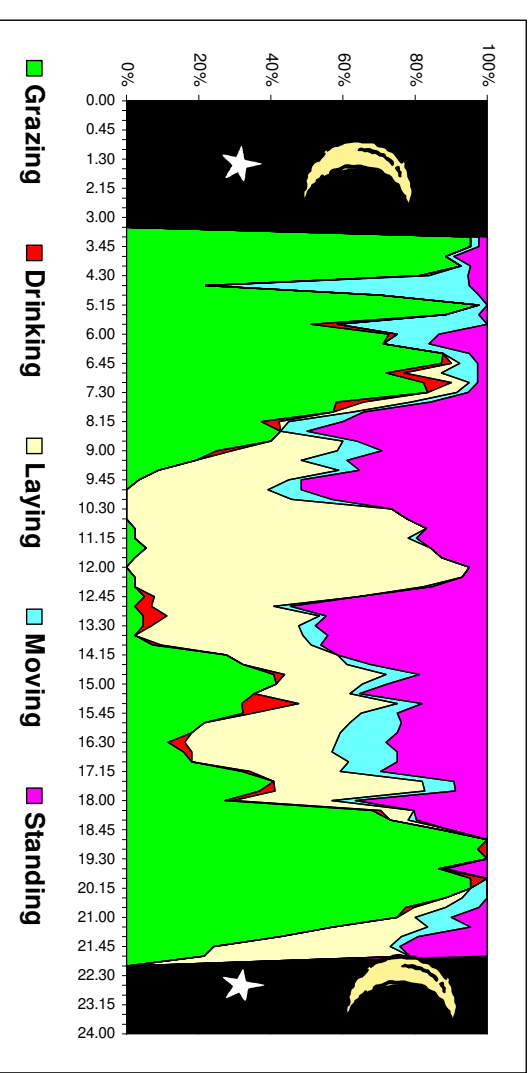

Denný režim dojnic na pastve

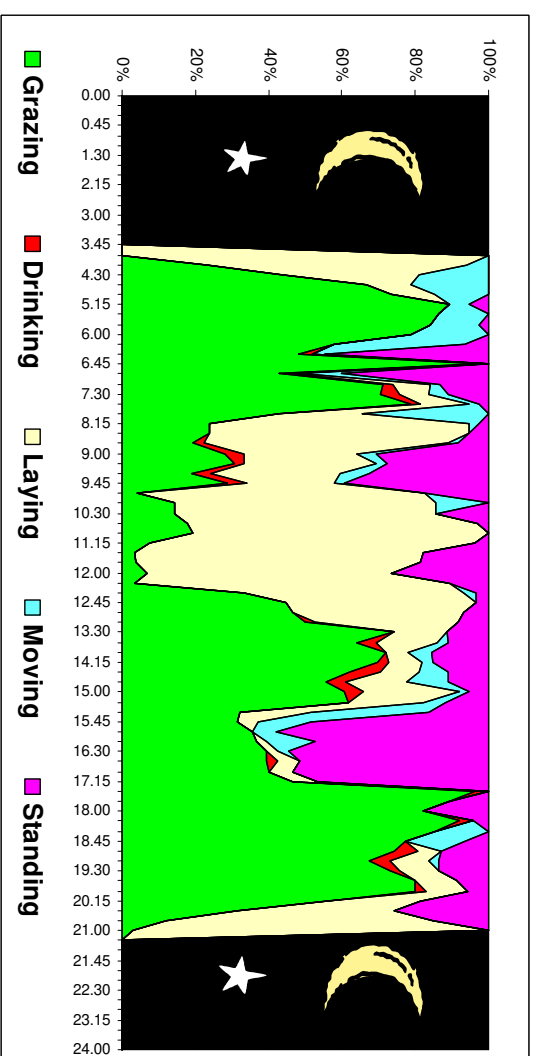
jar

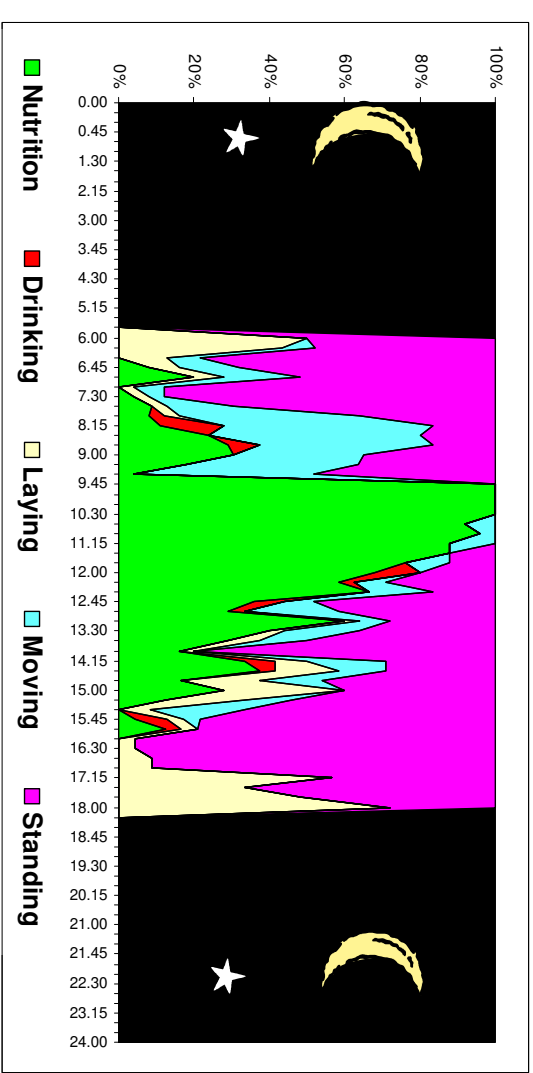
leto

jeseň

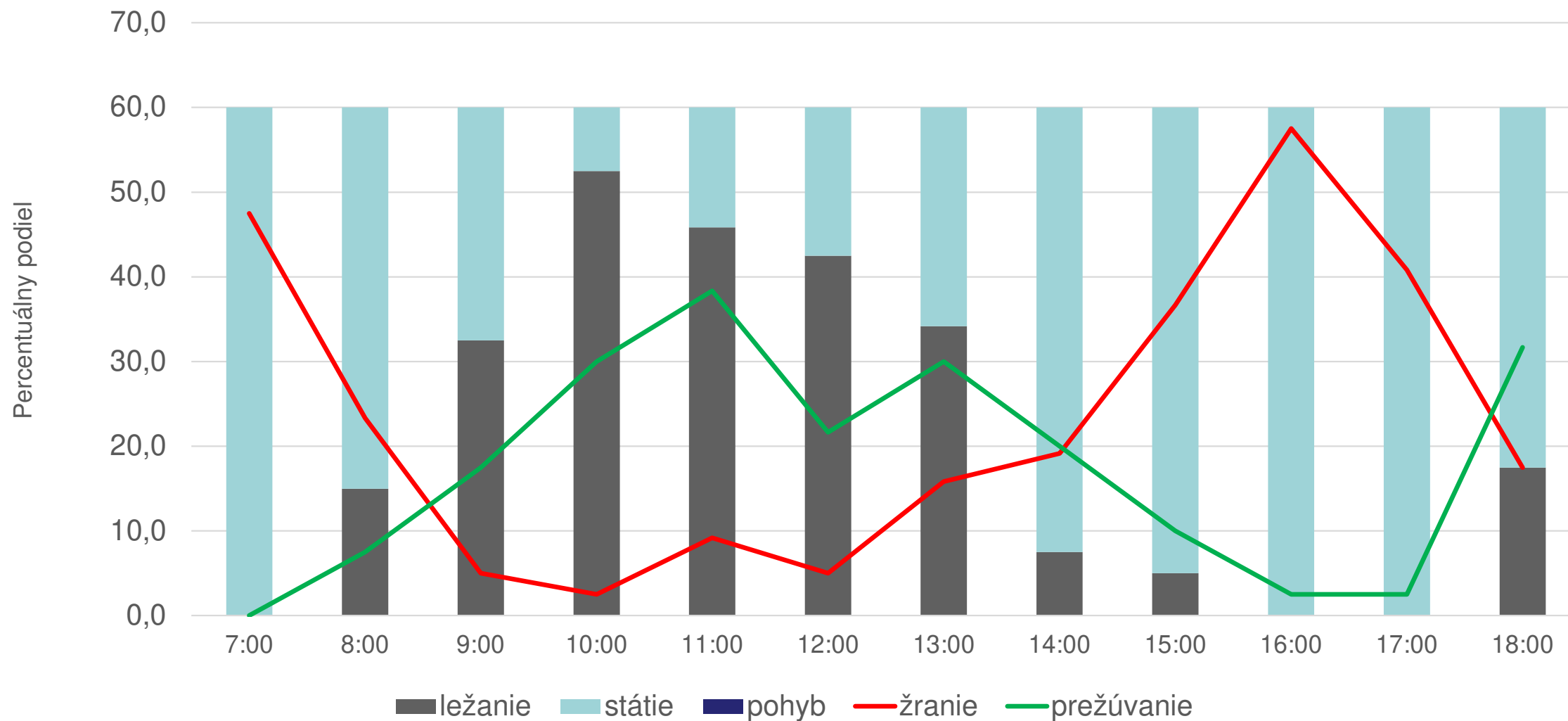

zima

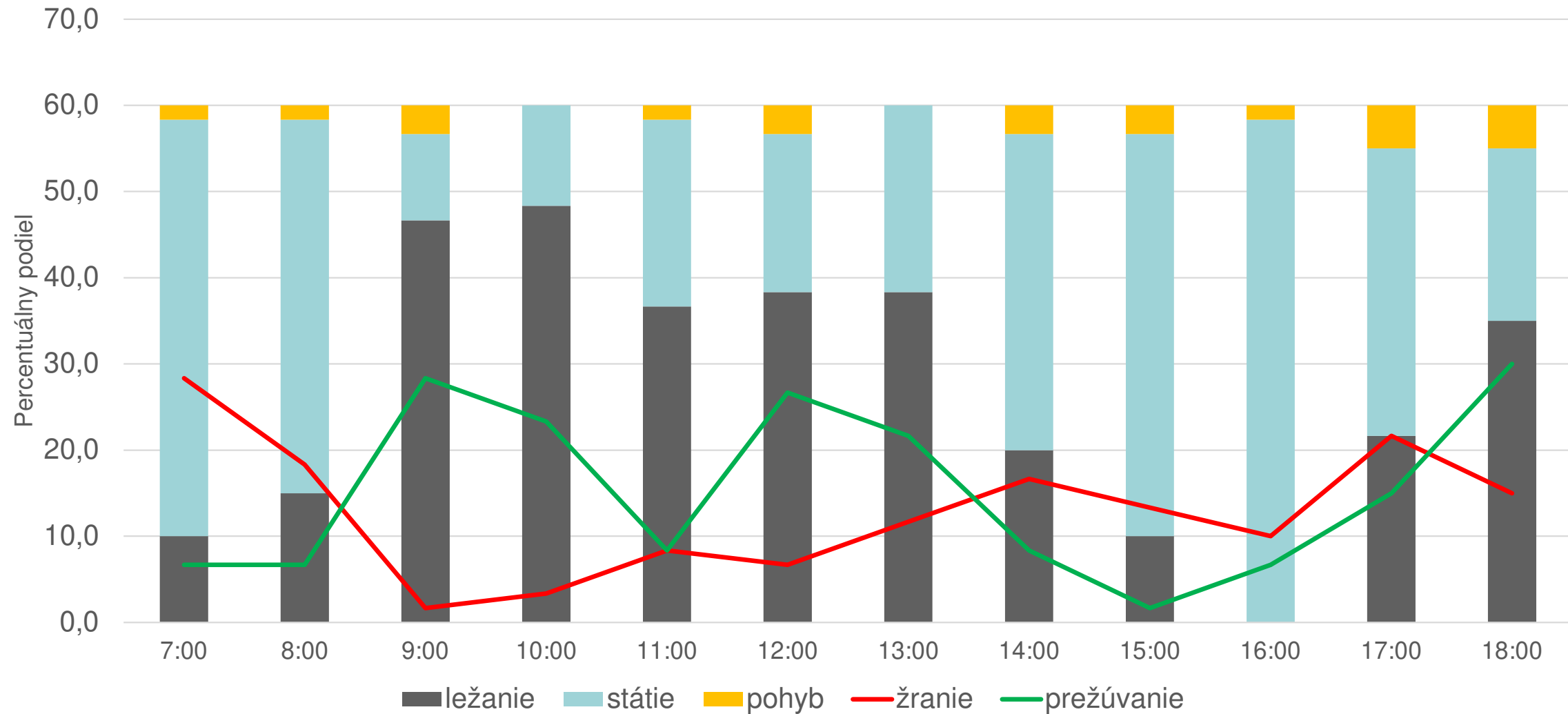
Denný režim dojníc v ustajnení

Denný režim dojníc vo väznom ustajnení

Denný režim dojníc v ustajnení

Denný režim dojníc vo voľnom ustajnení

Sociálne správanie

- Hierarchia v skupine – vek a hmotnosť.
- Vplyv na všetky okruhy správania.
- Schopnosť poznať ~ 70 jedincov.
- V ustajnení sa väčšia skupina rozdelí na 5 – 6 členné podskupiny.

Sociálne správanie

agresivita

- samce pri samiciach
- neznáme zvieratá

Sociálne správanie

ritualizovaná agresivita

https://youtu.be/xOcFX_abPPY

<https://youtu.be/3JAiOE4D7Uc>

Správanie na zabezpečenie denných potrieb zvierat'a

Príjem potravy

Pitie

Kalenie

Močenie

Odpočinok

Starostlivosť o povrch tela

Príjem potravy

Pastva

3 – 4 periódy, 6 – 11 hod., podľa kvality pastvy.

V maštali

70 – 90 minút.

Celková dĺžka žrania nekoreluje s množstvom prijatého krmiva.

Prežúvanie

vyvrhnutie – prežúvanie – preslinenie – prehltnutie.

Celková dĺžka 300 – 600 minút denne, 50 – 70 žuvancov (40 – 50 minút) v jednom cykle.

Dĺžka závisí od obsahu vlákniny, štruktúry častíc a obsahu vody v krmive.

Pitie

Potreba vody ~ 1l na 10 kg živej hmotnosti.

Na pastve

1 – 5 x denne, podľa vzdialenosti napájačky.

V maštali

10 – 15 x denne.

Kalenie a močenie

Močenie – jalovice a dojnice v postoji s vyklenutým chrbtom. Býci v normálnom stoji aj v pohybe.

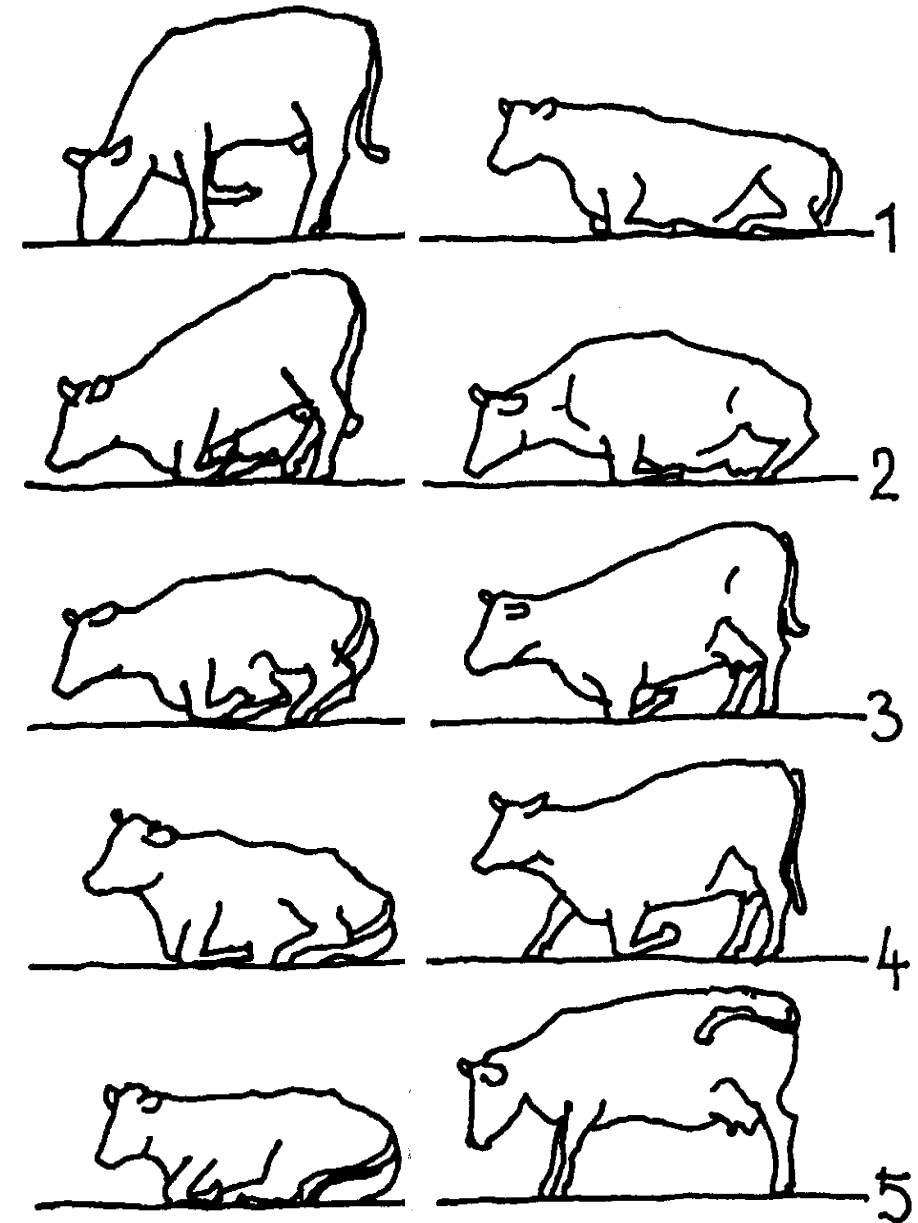
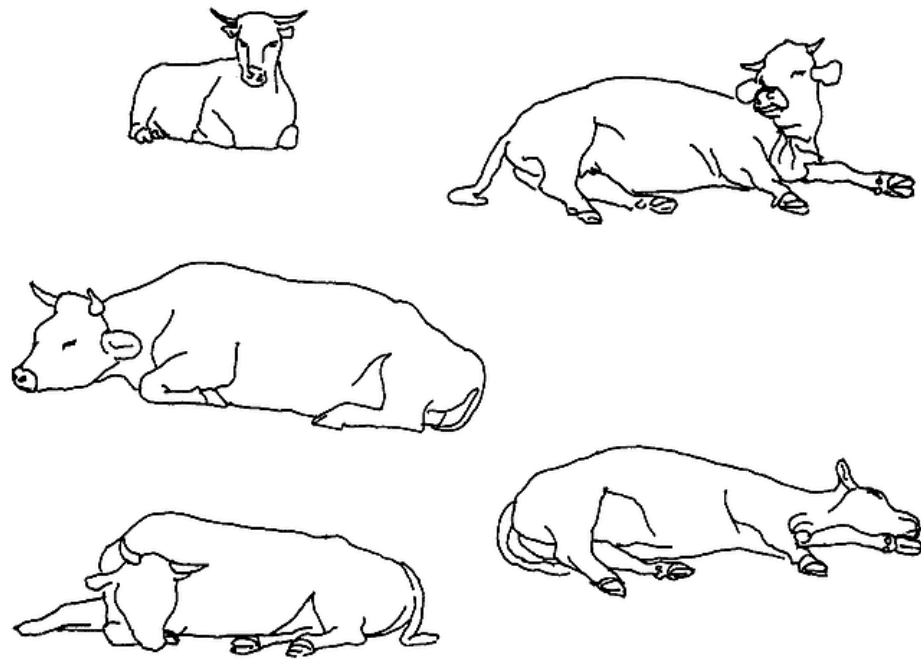
6 – 11 x denne, ~ 30 l moču denne

Kalenie – obe pohlavia v typickom postoji s vyklenutým chrbtom.

12 – 18 x denne, ~ 30 – 40 kg výkalov denne

Odpočinok

Spánok ~ 30 minút za deň, 6 – 10 periód.
Ležanie 600 – 800 minút denne.

Starostlivosť o povrch tela

V prírodných podmienkach – skoré dopoludnie, orosené kríky, otieranie sa o kmene stromov.

Olizovanie sa a šrabanie končatinami celý deň aj v noci.

Vzájomné olizovanie – hlava a krk.

Termoregulačné správanie

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cows_under_a_tree.jpg

Sexuálne správanie

Býk

Olfaktorické vyhľadávanie

Flémovanie

Stráženie a skúška ochoty

Krava – identifikácia ruje

Nepokoj

Skákanie

Zmeny prežúvania

Materinské správanie

- výživa
- ochrana
- uvedenie do skupiny

Hovädzí dobytok

po pôrode je mláďa:

- v úkryte (maximálne do 5 dní veku)
- v stáde - „škôlka“

Štádium ukryvania

Štádium ukrývania

Pôrod

Štádium ukrývania

Štádium ukrývania

Štádium ukryvania

Štádium „škôlky“

Štádium „škôlky“, identifikácia matka - teľa

Pri kratšej vzdialenosti teľa identifikuje matku zrakom a čuchom. Pri väčšej vzdialenosti vyhľadáva matku zvukom – bučaním.

Štádium „škôlky“

Ochrana tel'at'a

Hravé správanie

Ďakujem za pozornosť!